

Mötesanteckningar samråd mänskliga rättigheter

Mötesdatum: 5 november 2024

Tid: Kl. 09:00 - 12:00.

Plats: Regionens Hus Göteborg, lokal: Kupén

Deltagande organisationer:

Antidiskrimineringsbyrån Fyrbodals/Integrationsforum mot rasism

Antidiskrimineringsbyrån Väst

Göteborgs Stadsmission

Integrationsnätverk Göteborg

MÄN för jämställdhet Göteborg

Personligt ombud Bräcke diakoni

RFSU Göteborg

Svenska Muslimer för Fred och Rättvisa Region Väst

Svenska Röda Korset

Förhindrade organisationer:

EDCS

#utanskyddsnät

Övriga deltagare:

Malin Carlsson (V), ordförande beredningen för mänskliga rättigheter

Anne-Marie Ekström (L), vice ordförande beredningen för mänskliga rättigheter

Emma Broberg, regionutvecklare, hållbarhetsavdelningen, VGR

Maria Svensson, regionutvecklare, hållbarhetsavdelningen, VGR (punkt 6)

Charlotte Hveem, krisstödssamordnare för VGR och SU, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, VGR (punkt 7)

Jennie Gunnarsson, krisstödssamverkan, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, VGR (punkt 7)

Dagordning 2024-11-05

1. Välkomna!

Mötets ordförande Malin Carlsson hälsade deltagarna välkomna till dagens möte, samt förklarade mötet öppnat.

2. Presentationsrunda och incheckning

Vi gick en presentationsrunda där var och en fick presentera sig med namn och organisation. Vi checkade också in till dagens möte med ett ord kring det bästa med hösten.

3. Godkännande av dagordningen samt anmälan av eventuella övriga frågor

Två övriga frågor anmäldes till dagordningens punkt 9:

- Information om remissen på trafikförsörjningsprogrammet och dess tillhörande strategiska plan.
- Möjlighet att utbyta kontaktuppgifter

Dagordningen godkändes därefter.

4. Återkoppling från föregående möte 11 september

Mötesanteckningarna – finns synpunkter?

Inga synpunkter lämnades. Mötesanteckningarna lades därmed till handlingarna.

Återkoppling av presidets bedömning om samråd mänskliga rättigheters medskick till beredningen från 11 september

Från föregående möte 11 september valde samrådet att sända följande medskick till beredningen för mänskliga rättigheter via dess presidium: "Hur kan VGR arbeta med frågor om bemötande, diskriminering och rasism systematiskt och på djupet så att det når ut i hela organisationen? Att arbeta mot rasism och diskriminering görs till stor del genom enstaka insatser och det är i mångt och mycket valfritt för verksamheterna att arbeta med frågorna".

Presidets bedömning av samrådets medskick är att medskicket kommer att hanteras som beslutsärende på beredningens

sammanträde den 5 december, med förslaget att medskicket sänds vidare i organisationen.

Status för process med ny organisation till vakant plats i samrådet
Emma informerade. Individuell Människohjälps plats i samrådet är fortsatt vakant. Samrådets tips om Risk och Mentor undersöks, samrådets deltagare får gärna återkomma till Emma med ytterligare tips.

5. Återkoppling från beredningen för mänskliga rättigheter 3 oktober

Malin Carlsson och Anne-Marie Ekström informerade om beredningen för mänskliga rättigheters möte den 3 oktober. Beredningen gästades då av Institutet för mänskliga rättigheter, som berättade om sitt uppdrag och arbete, sin årsrapport för 2024, samt gav en särskild fördjupning kring den regionala nivåns ansvar för mänskliga rättigheter.

På sammanträdet den 3 oktober beslutade beredningen att sända medskick från samråd funktionshinder om FN:s rekommendationer till Sverige på funktionshinderområdet till regionstyrelsen samt den strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden. Samrådet har gjort en genomgång om vilka av rekommendationerna som särskilt berör VGR.

Beredningen fastställde också sina sammanträdestider för 2025 samt beslutade om en strategidag i mars då det är halvtid i mandatperioden. Till strategidagen kommer en sammanställning ha gjorts av hållbarhetsavdelningen över samrådets medskick samt hur de har omhändertagits av VGR.

På följande webbsida finns information om beredningen för mänskliga rättigheters uppdrag, de förtroendevalda i beredningen samt handlingar och protokoll från sammanträdena:

[Beredningen för mänskliga rättigheter](#)

Anne-Marie informerade också om att hon har deltagit på Mänskliga Rättighetsdagen 24 oktober som arrangerades av Antidiskrimineringsbyrån Fyrbodol. Konferensen går att ta del av i efterhand via följande länk på youtube och består av föreläsningar på temat trakasserier, tystnadskultur och repressalier:

<https://www.youtube.com/live/4XSh1FbiZuM?si=ePvhsGaZVHMPwAhC>

Beredningen kommer även att delta på Mänskliga Rättighetsdagarna i Skellefteå den 14-15 november.

6. Fördjupning: Översyn av VGR:s hållbarhetsmål

Maria Svensson, regionutvecklare vid hållbarhetsavdelningen i VGR, gästade samrådet för dialog om översyn av VGR:s hållbarhetsmål.

Maria inledde fördjupningen med att informera om uppdraget: Hållbarhetsavdelningen har uppdraget att leda översynen av VGR:s hållbarhetsmål. Reviderade måldokument ska beslutas i Hållbarhetsutskottet mars 2026 för vidare beslut i regionstyrelsen och regionfullmäktige under 2026. VGR:s hållbarhetsmål innefattar idag mål för social hållbarhet 2030 (vilka samlar VGR:s interna insatser för mänskliga rättigheter och folkhälsa) samt miljömål 2030. Som en del av översynen kommer dessa måldokument ställas samman till ett gemensamt dokument.

Därefter skedde dialog i helgrupp utifrån följande frågeställningar:

- Vilka är de stora utmaningarna idag kopplat till God hälsa och välbefinnande, Jämlikhet och lika rättigheter samt Tillit, trygghet och delaktighet?
- Vad händer i samhället/omvärlden som påverkar mänskliga rättigheter?

Följande medskick lämnades från samrådet:

Livsvillkoren ser väldigt olika ut för människor idag. Det civila samhället möter tydligt dessa skillnader i sin verksamhet och det är en stor utmaning. Exempelvis möter det civila samhället människor som har svårigheter att ta sig till vårdmöten etcetera för att de inte har råd att köpa biljett på kollektivtrafiken.

Fattigdomsrapporten 2024 av Sveriges stadsmissioner beskriver hur offentlig sektor nu börjar hänvisa människor till civilsamhället för stöd. Det civila samhället har länge arbetat för att det offentliga ska ta vid. Nu halkar vi istället tillbaka.

Det civila samhället möter många som inte klarar sig i sin vardag om de inte får hjälp.

Att varje barnets rätt till utbildning och skolgång säkerställs är viktigt för att minska skillnader och skapa mer jämlika livsvillkor. Ett införande av skoluniform skulle också kunna bidra till ökad jämlikhet. Ojämlika löner ur könsperspektiv är också en stor utmaning.

Utmaning för många människor att det idag är svårt att få tid inom psykiatri. Någoting som föreningen får till sig är att det råder kompetensbrist inom vården i att fånga upp olika kulturer. Bristande tillit och förtroende till samhället är också stor utmaning.

Stor utmaning med ofrivillig ensamhet. Många kan inte söka sig till nätverk, framförallt äldre män. Den demografiska utvecklingen visar att befolkningen blir allt äldre, därför är det här en utmaning. När det gäller barn och unga är det en utmaning att vi idag har allt mindre kontroll över barnens välbefinnande, eftersom barnen finns på sociala medier där inte vuxna är.

Svårighet att få deltagare till samtalsgrupper och andra aktiviteter som det civila samhället driver, det i sig är en demokratisk utmaning. Ett alltmer konservativt tänk råder i samhället som skapar utmaningar för mänskliga rättigheter.

Det är utmanande och tungt just nu att jobba med MR-frågor. Oroväckande att vi backar i den demokratiska utvecklingen. Vi tar aktivt kliv tillbaka i demokratin och stor polarisering råder. Det är idag inte lätt och inte populärt att arbeta med mänskliga rättigheter. Föreningen upplever att mänskliga rättigheter många gånger måste pratas om i andra termer, till exempel hållbarhet. Att säga att man arbetar mot rasism är också utmanande. Två områden/grupper där de mänskliga rättigheterna utmanas extra mycket just nu är diskrimineringsgrund etnicitet/religion genom en ökad islamofobi i samhället, samt villkoren för barn med NPF-diagnoser.

Människor kommer i ökad utsträckning till det civila samhällets stödverksamheter för att få stöd. Många har svårt att få mat för dagen. Det är en svårighet för många att kunna ta sig kollektivt till verksamheten, då biljettpriset är svårt för många att betala. Det är också en svårighet att få tider inom psykiatrin och information till målgruppen saknas i stor utsträckning om psykisk ohälsa. Digitaliseringen är en annan stor utmaning som skapar ett utanförskap, samt den nuvarande utvecklingen med asyllagstiftningen.

Människosynen är central för social hållbarhet. Det är viktigt att se människan i sin helhet och ha ett holistiskt synsätt. Exempelvis behöver det här vara utgångspunkten inom hälso- och sjukvården; organisationen behöver ha ett holistiskt synsätt på människan, då blir följderna att det mänskliga blir kärnan, det yttre ett skal och olika grupper blir då inte lika framträdande.

Människosynen utmanas mycket starkt idag. Ett exempel handlar om att vi behöver fråga oss varför människor reser med kollektivtrafiken utan att betala, istället för att enbart lägga fokus på att arbeta med att bötfälla de som inte betalar. Många av dessa människor har dessutom barn med sig när de åker fast i kontroller i kollektivtrafiken, vilket aktualiserar barnrättsperspektivet.

Retoriken påverkar också människors agerande. Ett positivt exempel är att vården tidigare talade om att människor uppvisade dålig

hälsolitteracitet. Idag har man vänt på retoriken och pratar istället om att organisationen ska vara hälsolitterat. Det innebär ett skifte i perspektiv, i bemötande och agerande.

Myndigheter och det offentliga pratar om att invånare måste ha tillit till oss, till organisationen. Men misstänkliggörande och dylikt ger istället signalen att organisationen inte har tillit till invånarna.

Tilliten till samhället minskar idag bland alla målgrupper, inte enbart de som är i mest utsatthet.

Målgruppen kvinnor, flickor och transpersoner med erfarenheter av droger, sex mot ersättning, och/eller kriminalitet behöver omnämnas i hållbarhetsmålen. Måldokumentet lyfter idag våld i nära relationer, och det är också viktigt att lyfta det strukturella våldet som den här målgruppen utsätts för.

Flera av samrådets deltagande föreningar har sammanställt inspel från sina föreningar och sänder det här till Emma.

Maria avslutade med att informera om den fortsatta processen: I slutet av våren 2025 kommer hållbarhetsavdelningen att ha kommit längre med förslaget och önskar då fortsätta dialogen med samråden. Samråd mänskliga rättigheter tackade Maria för givande fördjupning och är positiva till fortsatt dialog.

Den power point presentation som visades under fördjupningen bifogas mötesanteckningarna.

7. Återkoppling fördjupning säkerhet och beredskap

Punkt 7 är en återkoppling på den fördjupning av området säkerhet och beredskap som samrådet hade på sitt möte 12 mars 2024. Ett önskemål från samrådet utifrån fördjupningen var fortsatt dialog om uppdraget för samverkansansvarig inom krisstöd. En funktion som har ett regionövergripande uppdrag med placering vid Sahlgrenska universitetssjukhuset. Samverkan ska bland annat ske med det civila samhället.

Charlotte Hveem och Jennie Gunnarsson, krisstödssamordnare och krisstödssamverkan för VGR och SU besökte samrådet för uppföljande dialog. Charlotte och Jennie gav en återkoppling av samrådets inspel från mars-mötet, visade utkast till uppdragsbeskrivning samt de frågeställningar som en regional plan på området bör beröra.

Följande synpunkter lämnades från samrådet:

Skyddsrummen behöver vara tillgängliga. Hur ser VGR till att skyddsrummen når varje människa? Den här frågan tar Emma med sig till VGR:s enhet för säkerhet och beredskap för svar.

Viktigt att arbeta med frågan på samma sätt som vid pandemin covid 19, det vill säga arbeta på invånarnas kanaler.

Viktigt att översätta information till olika språk. Skrivningar om språk i uppdragsbeskrivningen måste inkludera olika former av språk som bildstöd, teckenspråk etcetera.

Interreligiösa råd är också viktiga aktörer att samverka med.

Viktigt att förbereda informationspaket i förväg. Till exempel är det många människor som är digitala och befinner sig på digitala forum, men inte får den info som behöver gå ut vid kris. Här kan civilsamhället bidra genom att gå ut med information till målgrupperna, om ett färdigt kommunikationspaket finns att tillgå från exempelvis VGR.

Det civila samhället kan behöva hjälp från VGR kopplat till kunskap om säkra informationsvägar. Det vill säga att informationen som går ut är säker.

Det faktum att sjukhusen troligtvis kommer att stängas om det blir kris för att bättre kunna hantera situationen, behöver informeras till det civila samhället. Men det är också viktigt att det går att ha med sig en anhörig för de som behöver det. Syns inte alltid på en person att behovet finns. Det här behöver också framgå i informationen.

Under covid fanns det generella skrivningar om vad man fick ta med sig in på sjukhuset, vilket till exempel slog mot personer med funktionsnedsättning just för att skrivningarna var så generella. I en regional plan är det viktigt att man har med sig ett sådant tänk och fångar in alla undantag för att inte få diskriminerande utfall. Det riskerar att skapa en bristande tillit om detta inte hanteras bra från början.

Viktigt att även ha med landsbygdens perspektiv i den regionala planen. Hur kan vi arbeta med dessa frågor på landsbygden? Charlotte och Jennie har haft dialoger med aktörer runt om i regionen, och ser att de lokala föreningarna på landsbygden var väldigt viktiga vid covid. Många föreningar är öppna för att delta i arbetet.

Samrådet tackade Charlotte och Jennie för återkopplingen och välkomnar fortsatt uppdatering av arbetet med uppdragsbeskrivningen och planen.

Återkoppling på frågor från samrådet till VGR:s avdelning för säkerhet och beredskap

När Anders Falkeby, chef för VGR:s enhet för säkerhet och beredskap, besökte samrådet den 12 mars lämnade samrådet önskemål om att "akut sammankallande av det civila samhället" skulle behöva tillföras till VGR:s beredskapsarbete. Samrådet har därefter gjort förtydliganden till enhet säkerhet och beredskap om det civila samhällets roll. Anders Falkeby återkopplar till samrådet via Emma att samrådets förtydligande är omhändertaget och att förvaltningen arbetar med frågan.

De power point-presentationer som visades under punkt 7 bifogas mötesanteckningarna.

8. Utlysning av treårigt verksamhetsstöd mänskliga rättigheter

Kulturnämnden väntas besluta om nya kriterier för verksamhetsstöd mänskliga rättigheter den 11 december. Kulturförvaltningens inriktning har varit att inte göra större revideringar inför utlysningen av stödet 2025. Stödet föreslås därmed att vara treårigt och riktas till aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barn, hbtqi, nationella minoriteter samt funktionsnedsättningar (endast paraplyorganisationer).

Om Kulturnämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag kommer ansökningsperioden vara öppen 3 februari – 10 mars. Kulturnämnden ska därefter besluta om fördelning av verksamhetsstödet för 2026-2028 på sitt möte i oktober 2025.

Kulturförvaltningen bjuder in till två stycken informationstillfällen om verksamhetsstödet:

16 december kl. 15-17 (fysiskt möte på Regionens Hus i Göteborg)

19 december kl. 15-17 (digitalt)

Anmälan till informationstillfällen sker på webbsidan:

[Verksamhetsstöd mänskliga rättigheter - Västra Götalandsregionen](#)

Observera att det kommer att vara identiskt innehåll på båda träffarna.

Följande synpunkter lyftes från samrådet:

- Det vore bra att bredda upp inriktningarna för verksamhetsstödet
- Bra att dialoger aviseras redan nu
- Bra med tidig avisering för att det ska kunna planeras in i föreningarnas verksamhetsplanering och budget
- Bra att det kommer att vara informationstillfällen i december

Den power point presentation som visades bifogas mötesanteckningarna.

9. Övriga frågor

Remiss av Trafikförsörjningsprogram 2026-2029 och Strategisk plan för en kollektivtrafik på jämlika villkor

Emma lyfte det utskick som har gjorts på mail till samrådets föreningar tidigare angående möjlighet att besvara remiss på

Trafikförsörjningsprogram 2026-2029 och Strategisk plan för en kollektivtrafik på jämlika villkor. Observera att det är två stycken remisser med olika ärendenummer. Sista dag att inkomma med svar är 31 mars 2025.

Vid frågor går det bra att kontakta de tjänstepersoner som arbetar med kollektivtrafik och infrastruktur:

martin.elfosson@vgregion.se, sara.eriksson@vgregion.se,
adrien.moyssset@vgregion.se

Möjlighet att utbyta kontaktuppgifter

Önskemål lyftes om att utbyta kontaktuppgifter i samrådet för möjlighet till mer direkt samverkan. Samrådet har tidigare landat i att utskick till samrådet görs med hemlig kopia och att det enbart är mailadresser till föreningarna som sprids på VGR:s webbsida om samrådsarbetet. Om samrådets deltagare själva önskar utbyta kontaktuppgifter direkt med varandra så är det naturligtvis helt ok. RFSU Göteborg skickar runt lista på mötet för de som vill lämna kontaktuppgifter.

På följande webbsida finns information om beredningen för mänskliga rättigheters fem samråd:

www.vgregion.se/samrad

10. Finns det frågor från dagens möte som samrådet önskar sända vidare till beredningen för mänskliga rättigheter via presidiet?

Inga frågor sändes vidare från dagens möte.

11. Nästa möte 28 januari och datum för resterande möten 2025

Samrådet möts nästa gång den **28 januari kl. 13-16 på Regionens Hus Göteborg**. Därefter bestämmer vi att samrådet ses följande datum 2025: **9 april, 3 september, 11 november**. Önskemål lämnas om att mötena sker på eftermiddagarna och på Regionens Hus Göteborg.

Tvårsamråd planeras slutet av maj/början av juni. Beredningen för mänskliga rättigheter väntas fatta beslut om tvårsamråd på sitt möte den 5 december. Efter beredningens beslut kommer mer information och save-the-date till samrådet.

12. Utcheckning

Vi gick en runda med deltagarnas tankar om mötet, där följande lyftes:

- Givande att få påverka och komma med synpunkter på VGR:s arbete
- Betungande att diskutera MR just nu, därav är samrådet ett viktigt forum.
- Dagens inbjudna gäster var mycket intresserade av att ta emot samrådets synpunkter, det är positivt!
- Bra med framförhållning i de ämnen som fokuseras på
- När det gäller punkten om krisstöd, hade det kunnat förtydligas att samrådets synpunkter önskades
- Givande att höra övriga föreningars input
- Samrådets föreningar kompletterar varandra väl. Det känns inte som att vi upprepar varandra, utan istället fyller på och tar vid.
- Viktiga ämnen har lyfts idag
- Glädjande att träffas i samrådet och se allt engagemang som finns
- Samtal i pausen är också givande och viktigt

13. Mötet avslutas

Mötets ordförande Malin Carlsson tackade deltagarna för dagens möte och förklarade mötet avslutat.

Antecknat av

Emma Broberg

Epost: emma.broberg@vgregion.se

Telefonnummer: 076-809 19 54